

LOESS

LITERACY BOOST THROUGH AN OPERATIONAL EDUCATIONAL
ECOSYSTEM OF SOCIETAL ACTORS ON SOIL HEALTH

PLATFORMA NA MODUL LOESS CERL

Prevzaté z D3.1

PROJEKT PODROBNOSTI	Skratka projektu LOESS	Názov projektu Zlepšenie základných znalostí prostredníctvom operačného vzdelávacieho ekosystému spoločenských subjektov zaoberajúcich sa zdravím pôdy
	Výzva HORIZON-MISS-2022-SOIL-01	Dohoda o grante č. 101112707
	Dátum začiatku 01. 06. 2023	Koordinátor projektu Wissenschaftsladen Bonn e. V. (WILA)
	Trvanie projektu 36 mesiacov (3 roky)	

PODROBNOSTI O VÝSTU- POCH	ID pracovného balíka WP3	Očakávaný dátum 31. 03. 2024
	ID pracovného balíka Definícia obsahu	ID a názov výstupu D3.1: Metodika a usmernenia pre výskum a vzdelávanie ukotvené v komunite realizované v inštitúciách vysokoškolského vzdelávania a online modul
	Vedúci pracovného balíka Queen's University Belfast	Opis výstupu Metodika a usmernenia pre výskum a vzdelávanie ukotvené v komunite realizované v inštitúciách vysokoškolského vzdelávania a online modul
	Príroda ☒ R Správa / ☐ O – Iné	Autor Emma McKenna, Queen's University Belfast a Lucas Weinberg, Universität Innsbruck
		Prehľad

Dátum predloženia	prof. Andrea Vargiu Norbert Steinhaus
31. 03. 2025	Úroveň distribúcie V – Verejné

PodĎakovanie

Ďakujeme za podporu konzorciu LOESS pri príprave správy o výstupoch, na základe ktorej bola vytvorená táto osnova modulu. Najmä dr. Claire McDonnell z Technological University Dublin nám poskytla cenné podnety do správy, ako aj nestrannú perspektívu. Okrem toho nám pomohla najsť aj množstvo zdrojov o výskume a vzdelávaní ukotvenom v komunite, vďaka ktorým náš projekt mohol napredovať.

Táto správa o výstupoch vychádza z práce kolegov z predchádzajúcich projektov financovaných Európskou komisiou, ktorí spoločne vyvinuli koncepciu zodpovedného výskumu a inovácií – prostredníctvom učebných osnov a výskumu a vzdelávania ukotveného v komunite. Predovšetkým by sme chceli vyzdvihnúť podporu partnerov z [projektu CIRCLET](#) (dohoda o grante č. 2019-1-UKO1-KA203-062039), ktorý prebiehal v rokoch 2019 – 2022 prostredníctvom financovania strategického partnerstva Erasmus+, ako aj partnerov z [projektu EnRRICH](#) (dohoda o grante č. 665759), ktorý prebiehal v rokoch 2015 – 2018 a bol financovaný z programu Horizon Europe. Pri príprave tejto správy nám ponúkli cennú podporu a odborné znalosti Dr. Catherine Bates z TU Dublin a Dr. Reka Matolay a Marta Frigyik z CUB, ktoré boli zapojené do predchádzajúcich projektov.

Ďakujeme prof. Andreovi Vargiuovi a tímu v UNISS, ako aj Norbertovi Steinhausovi z Wissenschaftsladen Bonn za precíznu korektúru tejto správy. Zároveň ďakujeme aj širšej komunite z LOESS konzorcia za zdieľanie svojich skúseností z CERL s autormi tejto správy a za ich nadšenie a ochotu otestovať tento prístup.

CC BY-NC-SA 4.0

Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International

Metodika a usmernenia pre výskum a vzdelávanie ukotvené v komunite realizované v inštitúciách vysokoškolského vzdelávania a online modul © 2025 od [Emmy McKenny a Lucasa Weinberga](#). Projekt [LOESS](#) je licencovaný pod licenciou Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License¹. To znamená, že na nekomerčné účely môžete kombinovať a prevziať časti tohto diela či naň nadviazať, pokiaľ uvediete autorov a pôvod – teda projekt LOESS – a licencujete svoje nové výstupy za rovnakých podmienok. Ocenili by sme, keby ste naše vzdelávacie aktivity podporili a dali nám vedieť, či tieto materiály používate a čo si o nich myslíte. Vítané sú aj návrhy na zlepšenie. Svoje podnety a pripomienky zasielajte na našu e-mailovú adresu science.shop@qub.ac.uk

Slovník skratiek

CERL: Community Engaged Research and Learning (Výskum a vzdelávanie ukotvené v komunite)

CPD: Continuing Professional Development (Kontinuálny profesijný rozvoj)

CSO: Civil Society Organisations (Organizácie občianskej spoločnosti, označovaná aj ako „komunitní partneri“)

OBSAH

PodĎakovanie	3
Prehľad modulu CERL zameraného na zdravie pôdy	6
Grafický prehľad	8
Učebné plány.....	9
Virtuálne vzdelávacie prostredie a vzdelávacie technológie	20
Zdroje a dodatočné materiály na čítanie.....	22

Prehľad modulu CERL zameraného na zdravie pôdy

Celý modul je navrhnutý tak, aby ho bolo možné spustiť ako samostatný modul alebo integrovať do existujúcich kurzov. Okrem stručného opisu obsahu prehľad modulu obsahuje aj učebné plány, ktoré možno prispôsobiť v závislosti od konkrétnych podmienok a požiadaviek.

V nasledujúcom texte nájdete opis celého modulu: všeobecný prehľad, ako aj osnovu kurzu a očakávané vzdelávacie výstupy, na ktoré je modul zameraný.

Prehľad modulu:

Tento modul je určený na podporu lektorov pri vyhodnocovaní a zlepšovaní ich výučby s cieľom integrovať výskum a vzdelávanie ukotvené v komunite. Prostredníctvom štyroch štruktúrovaných stretnutí a metódy obrátenej triedy sa účastníci zapoja do spolupráce, aktívnej účasti a reflexie, pričom sa dôraz bude klásť na dôležitosť vzdelávania o zdraví pôdy. Modul je navrhnutý formou nadväzujúcich krokov, poskytuje priestor na reflexiu, konštruktívnu spätnú väzbu a rozvoj zručností.

Vychádza sa z princípov, výhod a výziev CERL a osobitná pozornosť sa venuje spolupráci medzi členmi komunity. Účastníci preto vypracujú zásady komunikácie o poznatkoch a zisteniach a etické zásady, ktoré sú pre spoločné projekty nevyhnutné. Špeciálne stretnutie bude zamerané na pravidlá pri hľadaní relevantných zainteresovaných strán a existujúcich iniciatív občianskej spoločnosti, ktoré sa zaoberajú podobnými témami. Keď účastníci pochopia princípy CERL a možnosti jeho implementácie do svojich učebných osnov, pozornosť sa presunie na tematiku zdravia pôdy. Toto stretnutie bude zamerané na inovatívne vzdelávacie technológie, jeho cieľom je motivovať účastníkov, aby vyskúšali napríklad LOESS [nástroj na crowdmapping](#).

Je navrhnuté ako online modul, dá sa použiť ako samostatný kurz alebo integrovať do existujúcich učebných osnov. Súčasťou obsahu sú učebné plány, ktoré možno prispôsobiť podľa konkrétnych podmienok a požiadaviek. Pedagógovia sa budú zaoberať stratégiami zapojenia komunity a možnosťami použitia digitálnych nástrojov na integráciu vzdelávania o pôde a metodiky CERL do vysokoškolského vzdelávania. Modul kladie dôraz na zdravie pôdy – v kontexte rôznych oblastí vedy, ako aj ako samostatnej témy, čím posilňuje jeho význam vo výskume aj pedagogike. Súčasťou sú aj príklady toho, ako možno zdravie pôdy začleniť do spoločenskovedných a humanitných disciplín. V štyroch častiach modulu a súvisiacich úlohách účastníci nájdú tipy na návrh a osvedčené prístupy, ktoré môžu následne využiť pri plánovaní projektu CERL pre svoje kurzy. Tie sa budú realizovať v nasledujúcom semestri alebo akademickom roku v spolupráci s komunitnými partnermi. V záujme lepšieho porozumenia a prehĺbenia vedomostí je do hodín obrátenej triedy zaradených aj mnoho starostlivo vybraných zdrojov na čítanie a

úloh zameraných na reflexiu. Týmto aktivitám sa účastníci môžu venovať v čase medzi jednotlivými stretnutiami. Do jedného roka lektori uvedú moduly CERL do praxe, čím podporia inovatívnu výučbu, aktívne zapájanie študentov a študentiek, ako aj spoluprácu medzi akademickou obcou a komunitou. Tento štruktúrovaný prístup vyzdvihuje riešenia problémov súvisiacich so zdravím pôdy, ktoré sú založené na výskume, čo efektívne zblížuje akademickú obec a komunitu.

Zamýšľané vzdelávacie výstupy (VV) jednotlivých stretnutí (1, 2, 3, 4):

Po dokončení tohto modulu účastník dokáže:

1	Vyhodnocovať relevantné zdroje o Výskume a vzdelávaní ukotvenom v komunite (CERL), najmä o začlenení metodiky CERL do učebných osnov vysokoškolského vzdelávania.
2	Identifikovať a vyhodnotiť pedagogické smery, metódy a príležitosti na zaradenie vzdelávania o zdraví pôdy a povedomia o ňom do projektov CERL.
3	Navrhnuť a naplánovať v rámci modulu alebo kurzu realizáciu projektu CERL, ktorý podporuje zmysluplné a rešpektujúce zapojenie zainteresovaných strán, je v súlade so vzdelávacími výstupmi študentov a poskytuje príležitosti aj na reflexiu študentov.
4	Pri spolupráci s členmi komunity uplatňovať jednotné princípy vedeckej komunikácie a etického uvažovania.
5	Preukázať schopnosť kriticky uvažovať o vzdelávacom obsahu a svojich odborných skúsenostiach a ďalej zohľadňovať spätnú väzbu.

Osnova kurzu:

- Princípy, filozofia a osvedčené postupy výskumu a vzdelávania ukotveného v komunite
- Prepracovanie modulov tak, aby pri výučbe tém spojených so zdravím pôdy aplikovali prístup CERL
- Spolupráca s rôznymi zainteresovanými stranami mimo univerzity – etika a praktické aspekty partnerskej spolupráce
- Vzbudenie záujmu o vzdelávanie v oblasti zdravia pôdy a o projekty CERL a zvyšovanie povedomia o problematike
- Odborná reflexia – preukázanie sebauvedomenia a kritického myslenia s cieľom zlepšiť rozhodovanie, etické uvažovanie a nepretržitý odborný rast.

- Princípy vedeckej komunikácie
- Zapojenie účastníkov a udržanie ich záujmu o spoluprácu s komunitou v oblasti zdravia pôdy
- Schopnosť využívať inovatívne digitálne nástroje (nástroj na crowdmapping)
- Aplikovanie poznatkov v kontexte reálneho sveta

Metódy vzdelávania a výučby:

Materiály boli navrhnuté tak, aby jednotlivci mohli modul dokončiť samostatne v rámci samoštúdia. Ak je to však možné, mal by ho viesť facilitátor alebo niekoľko facilitátorov a mal by sa realizovať v rámci skupiny účastníkov, aby bola možná interakcia a skupinový brainstorming o možnostiach a výzvach implementácie CERL v ich konkrétnom kontexte. Ak študenti a študentky prechádzajú modul spoločne, mali by sa zamerať na maximalizáciu interakcie pomocou cvičení zameraných na reflexiu, ktoré podnecujú diskusiu v rámci skupinovej práce a spoločné učenie. Napríklad počas online pilotovania model obrátenej triedy účastníkov motivoval aktívne sa zapájať a pracovať s obsahom kurzu pred a/alebo po každom stretnutí. Cieľom bolo, aby sa témami, ktoré ich zaujímajú, do hĺbky zaoberali podľa vlastných časových možností ešte pred jednotlivými webinármi.

Celkový počet hodín výučby (ak modulom sprevádza facilitátor)

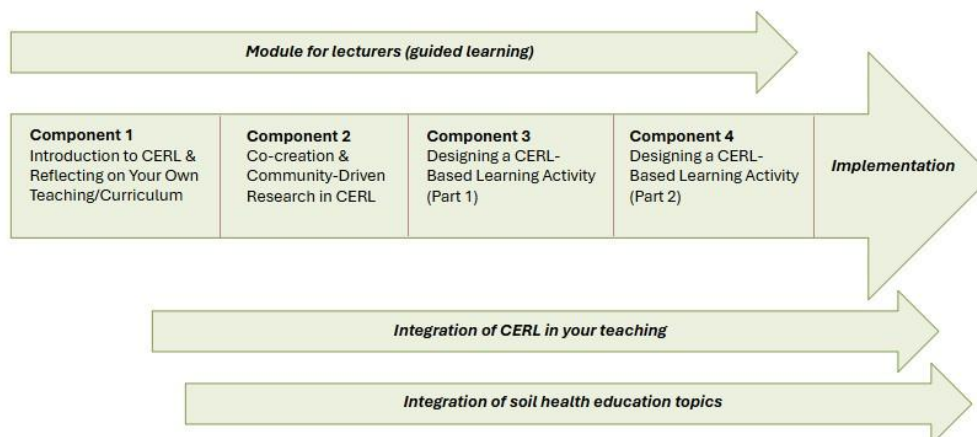
4

Celkový počet hodín samostatného štúdia

16

Grafický prehľad

Nasledujúce grafické znázornenie poskytuje prehľad o kurze a príslušných častiach, ktoré sa budú postupne integrovať. Tým sa zabezpečí, že účastníci budú môcť sledovať obsah a rozvíjať svoje zručnosti a znalosti pred finálnym zavedením CERL do svojich učebných osnov.

Učebné plány

CERL pre modul zameraný na zdravie pôdy bol pilotovaný ako interaktívny online kurz pozostávajúci zo štyroch webinárov. Materiály použité v module boli navrhnuté tak, aby ich jednotlivci mohli použiť na samoriadené štúdium, a boli rozdelené do štyroch častí. Ak je to však možné, motivujte študentov, aby modul absolvovali v malej skupinke. Cieľom je podporiť spoločné učenie sa – okrem iného aj prostredníctvom identifikovania výziev a riešení problémov. V pilotnej fáze modulu boli 4 webináre vedené facilitátormi, ktorí mali skúsenosti s implementáciou CERL. Ide o preferovaný prístup, ktorý však nemusí byť vždy realizovateľný.

Tieto učebné plány sú určené ako sprievodný materiál pri skupinovom vzdelávaní. Môže ich takisto použiť facilitátor, ktorý chce modul realizovať: buď ako krátky samostatný kurz, alebo ako súčasť dlhšieho kurzu. Všetky sprievodné zdroje sú k dispozícii na webovej stránke LO-ESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

1. časť: Úvod do CERL a reflexia vašej vlastnej výučby/učebných osnov

Táto časť slúži ako úvod do výskumu a vzdelávania ukotveného v komunite (CERL) a jeho možného uplatnenia vo vzdelávaní o zdraví pôdy. Cieľom krátkeho videa na začiatku je oboznámiť účastníkov s prístupom. Na základe videa a niekoľkých nadväzujúcich otázok sa majú študenti zamyslieť nad svojimi skúsenosťami s výučbou, ako aj nad svojimi názormi a znalosťami o CERL a výučbe o zdraví pôdy. Ak práca na module prebieha v skupine, na facilitáciu a zaznamenanie skupinových diskusií možno použiť digitálne nástroje, ako je funkcia četu, prípadne nástroje Mural či Padlet.

Pozornosť sa následne presunie na teoretickú analýzu CERL, pričom sa zdôrazní jeho úloha pri riešení miestnych výziev, etické uvažovanie a účinné komunikačné stratégie pre prácu s členmi komunity a organizáciami občianskej spoločnosti. Na záver je predstavený nástroj

LOESS na crowdmapping – nástroj na identifikovanie problémov špecifických pre komunitu spolu s prehľadom požiadaviek na hodnotenie pri absolvovaní modulu.

Učebný plán – 1. stretnutie: Úvod do CERL a reflexia vašej vlastnej výučby/učebných osnov	
Trvanie	Úloha a vzdelávací výstup (X). Súvisiace vzdelávacie výstupy sú uvedené v zátvorkách.
5 minút Snímky 2 – 9	Úvítanie a prezentácia štruktúry a obsahu modulu.
5 minút Snímky 10 – 11 (VV 2,5)	<ul style="list-style-type: none"> - Prehrajte si video, aby ste sa oboznámili s tém : Inštitút School of Microbiology v rámci univerzity University College Cork (UCC) spolupracuje s Green Campus - https://www.youtube.com/watch?v=sNILQ-9ieKU - Zamyslite sa na chvíľu nad dôležitosťou „zapájania sa“
15 minút Snímka 12 (VV 3,5)	<p>Úvod a reflexia vlastnej výučby:</p> <p>Každý sa stručne predstaví a uvedie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meno a profesijné zameranie - Čo od kurzu očakáva - Spontánne nápady pri sledovaní videa - Skúsenosti s výučbou o zdraví pôdy (ak nejaké má) - Skúsenosti s CERL (alebo podobnými prístupmi) <p>V závislosti od počtu účastníkov by sa toto cvičenie malo robiť v menších skupinkách.</p> <p>Výsledky možno zaznamenávať prostredníctvom nástroja Mural/Padlet, ktorý si treba vopred pripraviť.</p>
10 minút (VV 4)	Po aktivite, pri ktorej boli účastníci rozdelení do menších skupiniek, jeden dobrovoľník z každej skupinky zhrnie príslušnú diskusiu účastníkov o predtým uvedených bodoch.
18 minút Snímky 13 – 21	Úvod do CERL ako stratégie na riešenie výziev v rámci miestnych komunít. Tento segment poskytuje teoretický základ pre CERL a zdôrazňuje jeho výhody vo vysokoškolskom vzdelávaní a úsilí o zapájanie komunity. V rámci tohto stretnutia sa účastníci budú

(VV 4)	zaoberať aj etickými aspektmi a efektívnou vedeckou komunikáciou v kontexte CERL. Zamerajú sa pri tom na podporu spolupráce medzi pedagógmi, členmi komunity a organizáciami občianskej spoločnosti.
7 minút Snímky 22 – 23 (VV 2)	V stručnosti predstavte nástroj na crowdmapping ako spôsob odhaľovania miestnych problémov v rámci komunity. Zároveň zhrňte požiadavky na hodnotenie.

Požiadavky a aspekty obrátenej triedy

Pracovné listy vrátane všetkých pokynov na ich vyplnenie a odkazov na príslušné zdroje sú k dispozícii na webovej stránke LOESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

- Úloha 1.1: Jednou z požiadaviek je, aby si účastníci vyskúšali nástroj LOESS na crowdmapping ako zmapovali aspoň jedno miesto vo svojom okolí, kde identifikujú nezdravú pôdu.
- Úloha 1.2: Vykonajte krátky výskum od stolu s cieľom identifikovať potenciálnych partnerov, ako sú organizácie občianskej spoločnosti (OOS) alebo susedské iniciatívy. Tento výskum od stolu pomôže odhaliť relevantné možnosti spolupráce.
- Úloha 1.3: Zanalyzujte niekoľko zdrojov o CERL. Vyhodnoťte, čo je v týchto zdrojoch podľa vás najdôležitejšie.
- Úloha 1.4: Napíšte krátku úvahu o tom, kam by ste v rámci učebných osnov mohli zaradiť CERL zamerané na zdravie pôdy a nezabudnite uviesť aj odkazy na príslušné zdroje.

2. stretnutie: Spoluvytváranie a výskum ukotvený v komunite v rámci CERL

Toto stretnutie bude zamerané na zásady budovania partnerstiev a rozvíjanie výskumných otázok na základe potrieb a záujmov komunity. Účastníci sa budú zaoberať dôležitou aktívnou počúvaním a zapájaním zainteresovaných strán s cieľom identifikovať miestne výzvy a kľúčových aktérov v komunite. Cieľom bude predstaviť základné zásady budovania dôvery a posilňovania spoločnej zodpovednosti v procesoch spolupráce. Medzi kľúčové prvky patrí uznanie občanov ako odborníkov v oblasti ich vlastných skúseností, motivovanie k aktívnej účasti na inováciách, podpora otvorenej spolupráce a vytvárania dlhodobých rovnocenných vzťahov medzi zainteresovanými stranami a členmi komunity.

Cvičenie zamerané na interaktívne hranie rolí bude simulovať skutočnú výzvu v oblasti využívania pôdy. Účastníci budú v rámci prípadovej štúdie uvažovať o rôznych aspektoch a perspektívach. Hlavným aktérom v štúdiu bude organizácia zaoberajúca sa krajinným dedičstvom, ktorá usiluje o podporu výskumu zameraného na riešenie rýchlej erózie turistických chodníkov v pohorí LOESS. Prostredníctvom tohto cvičenia si účastníci precvičia stratégie spoluprotvorby, možnosti zapájania zainteresovaných strán a rôzne prístupy k riešeniu problémov. Všetky tieto aktivity ich pripravujú na budovanie efektívnych partnerstiev s komunitami v rámci projektov CERL.

Učebný plán – 2. stretnutie: Spoluvytváranie a komunitný výskum v rámci CERL	
Trvanie	Úloha a vzdelávací výstup (X). Súvisiace vzdelávacie výstupy sú uvedené v zátvorkách.
10 minút Snímky 2 – 3	Uvítanie a rýchle cvičenie zamerané na reflexiu o skúsenostiach zo spolupráce s partnermi.
3 minúty Snímky 6 – 7 (VV 1, 2, 3, 4)	Úvod do rôznych foriem vedomostí, o ktorých možno uvažovať, a podrobný proces rozvíjania výskumných otázok zameraných na reálny problém)
5 minút Snímka 6	Pokyny k cvičeniu v rámci skupinovej práce: Formulovanie výskumnej otázky na základe reálneho problému
20 minút (VV 1, 2, 3, 4, 5)	<p>V závislosti od počtu účastníkov by sa toto cvičenie malo robiť v menších skupinkách.</p> <p>Na základe ilustračného scenára uvedeného na predchádzajúcej snímke si budú účastníci v skupinách precvičovať rozhovor s komunitnou organizáciou.</p> <p>Ak pracujete na online platforme, facilitátori by mali zaslať pokyny k cvičeniu do četu alebo prostredníctvom zdieľaného nástroja Mural/Padlet (alebo podobnej aplikácie).</p> <p>Pokyny:</p> <p>Problém: Organizácia zaoberajúca sa krajinným dedičstvom je zodpovedná za správu turistických chodníkov v pohorí LOESS. Ozvú sa so žiadosťou o vykonanie výskumu. Chodníky v danej oblasti totiž erodujú oveľa rýchlejšie ako v minulosti. Vzhľadom na</p>

	<p>zlý stav chodníka turisti začínajú prechádzať po tráve, čo má negatívny vplyv na pôdu a biodiverzitu. Organizácia chce získať argument, ktorým podloží svoju žiadosť o viac finančných prostriedkov od samosprávy, ktoré by jej pomohli zabezpečiť riadnu údržbu chodníkov.</p> <p>Trénujte kladenie otázok v rozhovore s organizáciou:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aké otázky by ste položili organizácii s cieľom lepšie pochopiť, aký typ výskumu vlastne potrebuje? - Skúste odhadnúť, akými oblasťami výskumu by sa študenti a študentky mali zaoberať. Aké typy otázok by ste študentom položili? - Kontext: Pohorie LOESS je prevažne žulové pohorie. Najvyššia hora meria 850 m. Pohorie LOESS je klasifikované ako oblasť mimoriadnych prírodných krás. Oblasť každoročne navštívi viac ako 50 000 návštevníkov. Činnosť organizácie zaoberajúcej sa krajinným dedičstvom zahŕňa: manažment odpadu, údržbu detských ihrísk, zelených chodníkov a priestranstiev, rebríkov, plotov, mostov, rozcestníkov a náučných tabúl; odstraňovanie stromov po búrke, reguláciu invazívnych druhov a monitorovanie počtu používateľov a udalostí.
<p>5 minút (VV 5)</p>	<p>Po aktivite, pri ktorej boli účastníci rozdelení do menších skupín, jeden dobrovoľník z každej skupinky zhrnie kľúčové body, ktorými sa počas diskusie daná skupinka zaoberala. Ak je k dispozícii málo času, facilitátor ich môže vyzvať, aby stručné zhrnutie zaslali do četu.</p>
<p>15 minút Snímky 7 – 14 (VV 1, 2, 3, 4)</p>	<p>Ďalšie pokyny a usmernenia o zásadách a prístupoch na budovanie dôvery s partnermi z komunity a spoluprácu pri navrhovaní relevantných a zmysluplných výskumných otázok/projektov s niekoľkými príkladmi z rôznych disciplín.</p>
<p>2 minúty</p>	<p>Vysvetlite požiadavky na dokončenie úloh 2.1 – 2.3 a ukončíte stretnutie.</p>

Požiadavky a aspekty obrátenej triedy

Pracovné listy vrátane všetkých pokynov na ich vyplnenie a odkazov na príslušné zdroje sú k dispozícii na webovej stránke LOESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

- Úloha 2.1. Skúste prostredníctvom analýzy a reflexie prísť na to, aké sú najdôležitejšie zručnosti, vedomosti a postoje potrebné na spoluprácu s partnerom v rámci projektu CERL. Odkazy na kľúčové zdroje, ktoré vám pri tejto aktivite pomôžu, sú uvedené v príslušnom pracovnom liste.

- Úloha 2.2 Nájdite v rámci svojej inštitúcie najrelevantnejšiu osobu/tím/oddelenie (napr. inštitút typu Science Shop alebo obdobnú organizáciu) a požiadajte o stretnutie s cieľom prediskutovať svoje nápady a výzvy, na ktoré ste narazili. (V pracovnom liste je uvedený navrhovaný postup v prípade, že na danej univerzite nie je žiadny inštitút typu Science Shop ani oddelenie pre podporu CERL.) Ak na univerzite nemáte inštitút typu Science Shop ani oddelenie pre podporu CERL, odporúčame vám postupovať nasledovne a vyhľadať alternatívu:
 - o Pozrite si zoznam inštitútov typu Science Shop a zistite, či nejaký existuje aj vo vašom regióne: <https://livingknowledge.org/european-partners/>
 - o Informácie si overte priamo na univerzite. Možno nájdete kolegov z iných odborov, dobrovoľnícke komunity, partnerské inštitúcie, zapojené výskumné inštitúcie, oddelenia pre kariérny rozvoj a študentské stáže, ktoré vám môžu pomôcť pri hľadaní vhodného komunitného partnera a nadviazaní kontaktu.
 - o Odporúčame vám takisto požiadať o pomoc širšiu komunitu Science Shop – prostredníctvom siete Living Knowledge Network, ktorá spravuje aj webové stránky, diskusnú skupinu a každé dva roky organizuje konferencie, pri príležitosti ktorých sa môžete podeliť o svoje skúsenosti a výsledky činnosti a požiadať o podporu. V úsilí nájsť potenciálne miestne kontakty či kontakty v rámci rôznych disciplín vám pomôžu najmä informácie o minulých konferenciách Living Knowledge (t. j. zoznamy pozvaných rečníkov a zborníky príspevkov): <https://livingknowledge.org/events/lk-conferences/>

- Úloha 2.3 Pripravte sa na stretnutie s osobami/tímami, ktoré sa vám podarilo v rámci úlohy 2.2 nájsť. Pomôžu vám pri tom snímky 7 až 13 z 2. stretnutia. Zamyslite sa zároveň nad potenciálnymi partnermi, ktorých ste našli v rámci úlohy 1.2, ako aj nad vašou prácou v rámci úlohy 2.1.

3. stretnutie: Návrh vzdelávacej aktivity založenej na CERL

Toto stretnutie slúži ako hlavný praktický výstup online modulu, ktorý účastníkom pomôže pri návrhu CERL projektu pre ich študentov na základe príslušných učebných osnov. Začína krátkym zamyslením sa nad kľúčovými poznatkami z predchádzajúcich stretnutí a potom nasleduje návrh projektu. Účastníci posúdia svoje súčasné vyučovacie stratégie a metódy: preskúmajú pedagogické postupy a prístupy, ktoré už aplikujú, a identifikujú v rámci svojich učebných osnov príležitosti, kde by mohli integrovať aktivity CERL. Potom si vyberú nejakú všeobecnú tému, ktorá súvisí s ich predmetom a rámcom CERL, čím zabezpečia relevantnosť pre študentov a študentky, ako aj komunitu.

Štruktúrovaná séria otázok účastníkov prevedie procesom implementácie, vyzdvihne kľúčové aspekty, ako sú potreby študentstva a komunity, dostupné zdroje, časové harmonogramy a potenciálne výzvy. K dispozícii budú ďalšie odporúčania na podporu úspešného rozvoja projektu. Po 3. stretnutí budú mať účastníci dobre definovanú aktivitu CERL, ktorú môžu v nadchádzajúcom stretnutí zdieľať ako prvok, ktorý priebežne integrujú do svojich kurzov, čím zvýšia intenzitu zapájania študentov a podporia udržateľné zážitky a skúsenosti zo vzdelávania o zdraví pôdy.

Učebný plán – 3. stretnutie: Návrh vzdelávacej aktivity založenej na CERL	
Trvanie	Úloha a vzdelávací výstup (X). Súvisiace vzdelávacie výstupy sú uvedené v zátvorkách.
10 minút Snímky 2 – 3 (VV 5)	Uvítanie a krátke cvičenie zamerané na reflexiu o téme „Čo by podľa vás u vašich kolegov z vedúceho oddelenia zapôsobilo ako najsilnejší argument v prospech CERL?“
10 minút Snímky 4 – 9 (VV 1, 2, 3, 4)	Ako navrhnuť projekt CERL a naplánovať jeho implementáciu do učebných osnov.
5 minút Snímka 10	Pokyny k skupinovej práci: Začlenenie CERL do vašich učebných osnov.
20 minút (VV 1, 2, 3, 4, 5)	V závislosti od počtu účastníkov by sa toto cvičenie malo robiť v menších skupinkách.

	<p>V skupinách účastníci diskutujú o možnostiach integrácie CERL do svojich učebných osnov.</p> <p>Ak pracujete na online platforme, facilitátori by mali zaslať pokyny k cvičeniu do četu alebo prostredníctvom zdieľaného nástroja Mural/Padlet (alebo podobnej aplikácie).</p> <p>Pokyny:</p> <p>Vyhradte si nejaký čas na premýšľanie a robte si k svojim odpovediam na nasledujúce otázky poznámky. Diskutujte o svojich odpovediach v skupinách (niektorí účastníci možno budú môcť zdieľať prístupy, ktoré už aplikovali v iných projektoch CERL).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aký prístup plánujete použiť pri začleňovaní CERL zameraného na zdravie pôdy do svojich učebných osnov? - V súvislosti s akými aspektmi máte ešte stále pochybnosti, keď plánujete CERL zamerané na zdravie pôdy začleniť do svojich učebných osnov?
<p>5 minút (VV 5)</p>	<p>Po aktivite, pri ktorej boli účastníci rozdelení do menších skupiniek, jeden dobrovoľník z každej skupinky zhrnie kľúčové body, ktorými sa počas diskusie daná skupinka zaoberala. Ak chcete čo najviac podnietiť vzájomné zdieľanie toho, čo sa skupina naučila, dajte príležitosť aj osobám, ktoré sa nedostanú k reči, aby do četu zaslali svoje kľúčové poznatku.</p>
<p>5 minút Snímky 11 – 13 (VV 1, 2, 3, 4)</p>	<p>Ďalšie aspekty plánovania aktivity CERL:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koho potrebujete interne zapojiť? - Ako by ste mohli posúdiť aktivitu CERL? - Príležitosti na vzdelávanie v reálnom svete
<p>5 minút Snímka 14</p>	<p>Vysvetlite požiadavky na dokončenie úloh 3.1 – 3.2 a ukončíte stretnutie.</p>

Požiadavky a aspekty obrátenej triedy:

Pracovné listy vrátane všetkých pokynov na ich vyplnenie a odkazov na príslušné zdroje sú k dispozícii na webovej stránke LOESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

- **Úloha 3.1:** V nadväznosti na úlohy 2.1 až 2.3 a vzdelávací obsah a cvičenia z 3. stretnutia napíšte krátku úvahu o svojom stretnutí s miestnym kontaktným miestom CERL.
- **Úloha 3.2:** V nadväznosti na predchádzajúce úlohy načrtnite svoj plán na zmenu zamerania existujúceho kurzu/modulu tak, aby zahŕňal navrhovaný projekt CERL zameraný na zdravie pôdy.
- **Otázky, ktoré môžu byť užitočné pri príprave odpovedí:**
 - o Vďaka čomu možno tento kurz/modul o zdraví pôdy nazvať kurzom/modulom CERL?
 - o Poskytuje daný opis dobrú predstavu o náplni tohto modulu?
 - o Sú vzdelávacie výstupy pozorovateľné, dosiahnuteľné a hodnotiteľné?
 - o Sú plánované techniky hodnotenia v súlade so vzdelávacími výstupmi?
 - o Existujú dôkazy o prebiehajúcej reflexii študentov?

4. stretnutie: Návrh vzdelávacej aktivity založenej na CERL

Cieľom stretnutia je, aby sa účastníci navzájom inšpirovali nápadmi na svoj návrh CERL, ktorý budú implementovať do osnov zameraných na zdravie pôdy. Na túto aktivitu bude poskytnutý dostatočný priestor. Účastníci si totiž môžu vymieňať nápady na základe jednotlivých kľúčových otázok týkajúcich sa troch hlavných tém CERL: práca s komunitami, integrácia vášho projektu CERL do učebných osnov, zapájanie študentstva.

Učebný plán – 4. stretnutie: Návrh vzdelávacej aktivity založenej na CERL	
Trvanie	Úloha
5 minút	Uvítanie a program stretnutia
Snímky 2 – 3	<p>Pokyny pre relácie v malých skupinkách:</p> <p>V závislosti od počtu účastníkov by sa toto cvičenie malo robiť v menších skupinkách. Celá skupina účastníkov sa rozdelí na menšie skupinky a každá z nich bude v rámci relácie diskutovať o rovnakej téme. Ak je v skupine malý počet účastníkov, tieto diskusie sa môžu uskutočniť v plenárnom formáte.</p> <p>V súvislosti s každou z troch tém (práca s komunitami; integrácia vášho projektu CERL do učebných osnov, zapájanie študentov) by mal každý účastník využiť skupinovú diskusiu na tieto ciele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opísať časť svojho plánu CERL, na ktorú je najviac hrdý.

	<ul style="list-style-type: none"> - Opísať časť svojho plánu CERL, ktorá bola najviac náročná.
12 minút (VV 1, 2, 3, 4, 5)	<p>Práca s komunitami</p> <p>Pokyny:</p> <p>Vyhradte si nejaký čas na premýšľanie a robte si k svojim odpovediam na nasledujúce otázky poznámky. Diskutujte v malých skupinkách.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opíšte časť svojho plánu CERL, na ktorú pociťujete najväčšiu hrdosť, čo sa týka práce s komunitami. - Opíšte časť svojho plánu CERL, ktorá bola najviac náročná, čo sa týka práce s komunitami.
5 minút	<p>Po aktivite, pri ktorej boli účastníci rozdelení do menších skupiniek, jeden dobrovoľník z každej skupinky zhrnie kľúčové body, ktorými sa počas diskusie daná skupinka zaoberala.</p> <p>Ak sa toto cvičenie vykonáva v plenárnom formáte, tento čas sa môže pred prechodom na ďalšiu tému využiť na rozvíjanie diskusie.</p>
12 minút (VV 1, 2, 3, 4, 5)	<p>Integrácia vášho projektu CERL do učebných osnov</p> <p>Pokyny:</p> <p>Vyhradte si nejaký čas na premýšľanie a robte si k svojim odpovediam na nasledujúce otázky poznámky. Diskutujte v malých skupinkách.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opíšte časť svojho plánu CERL, na ktorú pociťujete najväčšiu hrdosť, čo sa týka integrácie CERL do osnov. - Opíšte časť svojho plánu CERL, ktorá bola najviac náročná, čo sa týka integrácie CERL do osnov.
5 minút	<p>Po aktivite, pri ktorej boli účastníci rozdelení do menších skupiniek, jeden dobrovoľník z každej skupinky zhrnie kľúčové body, ktorými sa počas diskusie daná skupinka zaoberala.</p> <p>Ak sa toto cvičenie vykonáva v plenárnom formáte, tento čas sa môže pred prechodom na ďalšiu tému využiť na rozvíjanie diskusie.</p>
12 minút	Zapájanie študentstva

(VV 1, 2, 3, 4, 5)	<p>Pokyny:</p> <p>Vyhradte si nejaký čas na premýšľanie a robte si k svojim odpovediam na nasledujúce otázky poznámky. Diskutujte v malých skupinkách.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opíšte časť svojho plánu CERL, na ktorú pociťujete najväčšiu hrdosť, čo sa týka zapájania študentstva. - Opíšte časť svojho plánu CERL, ktorá bola najviac náročná, čo sa týka zapájania študentstva.
5 minút	<p>Po aktivite, pri ktorej boli účastníci rozdelení do menších skupiniek, jeden dobrovoľník z každej skupinky zhrnie kľúčové body, ktorými sa počas diskusie daná skupinka zaoberala.</p> <p>Ak sa toto cvičenie vykonáva v plenárnom formáte, tento čas sa môže pred prechodom na ďalšiu tému využiť na rozvíjanie diskusie.</p>
4 minúty	<p>Vysvetlite požiadavky na dokončenie úloh 4.1 – 4.4 a ukončite stretnutie.</p>

Požiadavky a aspekty obrátenej triedy:

Pracovné listy vrátane všetkých pokynov na ich vyplnenie a odkazov na príslušné zdroje sú k dispozícii na webovej stránke LOESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

Tieto úlohy motivujú účastníkov, aby sa úprimne zamysleli nad svojou plánovanou aktivitou CERL. Ich plány nemusia byť dokonalé ani dokončené – je dôležité identifikovať aj neisté miesta, výzvy a oblasti, v ktorých pociťujú pochybnosti, ale zároveň aj oblasti, kde dosiahli najväčší pokrok.

- Úloha 4.1 Ako plánujete pristupovať k etickej a rešpektujúcej spolupráci s partnerom z komunity vrátane komunikácie, očakávaní a spoluvytvárania?
- Úloha 4.2 Ako plánujete CERL začleniť do svojich osnov/výučby?
- Úloha 4.3 Ako plánujete predstaviť CERL svojim študentom?
- Úloha 4.4 Vychádzajúc z vašich skúseností v tomto module, v čom sa teraz cítite istejšie, čo je stále náročné a aké budú vaše ďalšie kroky?

5.4.5 Záver modulu

Tento modul lektorom poskytne vedomosti, nástroje a stratégie, pomocou ktorých dokážu do svojej výuky integrovať výskum a vzdelávanie ukotvené v komunite. Po jeho dokončení budú mať hotový plán, na základe ktorého môžu začať pilotovať svoj vlastný projekt CERL. Štruktúrovaný formát umožňuje flexibilitu pri zachovaní silného dôrazu na interaktívne vzdelávanie, etické aspekty a zapojenie zainteresovaných strán.

Prostredníctvom kombinácie úloh, seminárov/webinárov a metódy obrátenej triedy účastníci v priebehu jedného roka nielen navrhnu, ale aj implementujú projekty CERL do svojich učebných osnov. Tento proces podporuje udržateľné partnerstvá medzi členmi komunity a univerzitami. Účastníci by mali kontaktovať svoje miestne oddelenie pre podporu CERL (napr. Science Shop alebo obdobný inštitút), aby ich v tomto procese podporilo. S cieľom podporiť praktický charakter stretnutí sa bude dôraz klásť na integráciu tém o pôde (a jej zdraví) do učebných osnov. Na konci modulu budú lektori dobre pripravení na facilitáciu zmysluplných vzdelávacích zážitkov a aktivít, ktoré zblížujú akademické prostredie a reálne spoločenské potreby, v súlade s prístupom CERL.

Ak sa chcete dozvedieť viac o výskume a vzdelávaní ukotvenom v komunite, vrelo vám odporúčame pozrieť si výsledky projektu [CIRCLET](#), ktorý zohral kľúčovú úlohu pri formovaní dizajnu tohto modulu. Veľmi si ceníme získané podnety a zdroje, ktoré nám umožnili vytvoriť zmysluplnú a pôsobivú vzdelávaciu skúsenosť.

Virtuálne vzdelávacie prostredie a vzdelávacie technológie

Pilotný modul sa realizoval plne online s využitím virtuálnych vzdelávacích a výukových technologických nástrojov na podporu mimoriadne kvalitnej interakcie v rámci malej skupiny účastníkov a maximalizovanie prínosu pre ich napredovanie. Ak tento modul plánujete realizovať online, odporúčame vám použiť aj tieto nástroje alebo podobné varianty.

Tabuľka 5: Informácie pre účastníkov – „Čo môžete očakávať?“

Čo môžete očakávať?	
Nahrávky	Každé stretnutie sa bude nahrávať (so súhlasom skupiny a všetkých hostujúcich prezentujúcich), aby účastníkom zostali zdroje, ktoré si môžu pozrieť aj neskôr. Nahrávky sú určené len na interné použitie. Relácie po rozdelení do skupiniek sa nenahrávajú.
Každotýždenné úlohy	Účastníci by mali mať pred každým stretnutím 2 hodiny na prípravu a vypracovanie každotýždenného zadania.
Možnosť klásť pred každým	Účastníci by si mali pred každým stretnutím prečítať každotýždenné zadanie a vypracovať ho. Tým sa zabezpečí, že dokážu sledovať diskusie a

stretnutím otázky.	zapájať sa do interaktívnych častí modulu. Facilitátor by mal byť v online zasadacej miestnosti 15 minút pred stretnutím aj po ňom – pre prípad, že budú mať účastníci otázky alebo budú potrebovať vysvetlenie.
Vždy sa dôkladne pripravte	Účastníci by sa mali pred každým stretnutím pripraviť: odoslať svoje každodňové úlohy a dočítať odporúčané materiály.
60 minút	Každé stretnutie bude trvať jednu hodinu. Odporúčame však pripojiť sa aspoň 10 minút vopred. Získate tak jedinečnú možnosť položiť prípadné otázky a pripraviť sa na stretnutie.
Nástroje, s ktorými budeme pracovať počas stretnutí	
Unsplash	https://unsplash.com
Padlet	https://www.youtube.com/watch?v=qgGhcWG6e2g
TEAMS	https://support.microsoft.com/en-us/topic/what-is-microsoft-teams-3de4d369-0167-8def-b93b-0eb5286d7a29
LOESS aplikácia s rozšírenou realitou	Pokyny na stiahnutie aplikácie facilitátor nazdieľa počas stretnutia. Príslušné informácie nájdete aj na webových stránkach LOESS.
LOESS NÁSTROJ NA CROWDMAPPING	https://www.loess-soil-map.eu/map

Zdroje a dodatočné materiály na čítanie

Základné zdroje

Community Engaged Research and Learning – CERL:

Bates, C., McCann, S., a McGowan, C. (2022). CIRCLET Online Continuing Professional Development Module Guide for Facilitators. Dostupné na: <https://circlet.eu/online-module/> . Posledný prístup: 02. 02. 2025.

Zdroje Campus Engage CEL – dostupné na <https://www.iaa.ie/ourwork/university-social-engagement/students-communities-learning-together/> Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

Prípadové štúdie týkajúce sa projektu CIRCLET. Dostupné na: [Inspiration: CERL Case Studies – CIRCLET project](#). Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025.

Ernesto, S. (2012). Chcete niekomu pomôcť? Mlčte a počúvajte. TED konferencie. Dostupné na: https://www.ted.com/talks/ernesto_sirolli_want_to_help_someone_shut_up_and_listen/transcript Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

Prípadové štúdie týkajúce sa projektu LOESS. Dostupné na: [Case studies – Loess Project](#). Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

McKenna, E. (2022). CIRCLET Guide for Lecturers (Príručka CIRCLET pre lektorov): Resources to Implement Community Engaged Research and Learning in University Teaching and Pedagogy. Dostupné na: <https://circlet.eu/implementing-cerl-guide-for-lecturers/>. Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

National Co-ordinating Centre for Public Engagement (2023). Taking stock of Engaged Learning. Dostupné na https://www.publicengagement.ac.uk/sites/default/files/2023-10/final_taking_stock_of_engaged_learning_may_4th_2023.pdf Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning in Higher Education (2017). Expanding our Understanding of Assessment and Feedback in Irish Higher Education. DOI: 10.6084/m9.figshare.4786300. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/320955902_National_Forum_2017_Enhancing_Programme_Approaches_to_Assessment_and_Feedback_in_Irish_Higher_Education_Case_Studies_Commentaries_and_Tools . Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

Science Education and soil health education:

Bybee, R. W. (2009). The BSCS 5E instructional model and 21st century skills. Colorado Springs, Co: BSCS, 24.

Hou, D., Bolan, N. S., Tsang, D. C., Kirkham, M. B., & O'connor, D. (2020). Sustainable soil use and management: An interdisciplinary and systematic approach. *Science of the Total Environment*, 729, 138961.

Rodrigo-Comino, J., López-Vicente, M., Kumar, V., Rodríguez-Seijo, A., Valkó, O., Rojas, C., ... & Panagos, P. (2020). Soil science challenges in a new era: a transdisciplinary overview of relevant topics. *Air, Soil and Water Research*, 13, 1178622120977491.

Shepardson, D. P. (2019). Students' conceptions of and feelings about land use: Building a conceptual framework for teaching and learning about land use. *Journal of Geography*, 118(6), 252-265.

Smit, E., Tuithof, H., Savelsbergh, E., & Béneker, T. (2023). Geography teachers' pedagogical content knowledge: A systematic review. *Journal of geography*, 122(1), 20-29.

Dodatočné materiály na čítanie:

Boland, J. (2013). „Curriculum development for sustainable civic engagement“ in Farrell, A and O'Farrell, C. *Emerging Issues in Higher Education. From Capacity Building to Sustainability* Dublin: Educational Developers In Ireland. <https://researchrepository.universityofgalway.ie/server/api/core/bitstreams/c9f9cad0-98be-4528-99dc-a4760ff6d01d/content>

Campus Engage a Irish Research Council (2017). *Výskum ukotvený v komunite: Society and Higher Education Addressing Grand Societal Challenges Together*, Campus Engage http://www.campusengage.ie/wp-content/uploads/2019/01/FINAL-JAN-16_ER-Report-2016-Jan-v2.pdf. Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

Centre for Social Justice and Community Action, Durham University (UK) a National Coordinating Centre for Public Engagement (UK) (2012). *A guide to ethical principles and practice*. Dostupné na: [cbpr_ethics_guide_web_november_2012.pdf](#). Dátum posledného prístupu: 22. 01. 2025

Farnell, T. (2020). „Community engagement in higher education: trends, practices and policies“. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie. Dostupné na [Community engagement in higher education: trends, practices and policies - NESET](#) Dátum posledného prístupu: 18. 02. 2025

Donahue, D.M. a Mitchell, T.D. (2010). Critical Service Learning as a Tool for Identity Exploration. *Diversity and Democracy* 13 (2) Dostupné na: <https://experts.umn.edu/en/publications/critical-service-learning-as-a-tool-for-identity-exploration>. Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

Holland, B.A. (2001). A Comprehensive Model for Assessing Service-Learning and Community-University Partnerships. *New Directions for Higher Education*, 51–60. National Service-Learning Clearinghouse. (n.d.). *Educators' Guide to Service-Learning Program Evaluation*. Dostupné na: <https://doi.org/10.1002/he.13>. Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

Mason O'Connor, K., McEwen, L., Owen, D., Lynch, K., a Hill, S. (august 2011). Prehľad literatúry: Embedding community engagement in the curriculum: An example of university-public engagement. National Coordinating Centre for Public Engagement, University of Gloucestershire a the Higher Education Academy. https://www.researchgate.net/publication/224880720_Literature_Review_Embedding_PublicCommunity_Engagement_in_the_Curriculum_An_Example_of_University-Public_Engagement. Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

McDavitt, B., Bogart, L. M., Mutchler, M. G, Wagner, G. J., Green, H. D. Jr, Lawrence, S. J, et al. (2016). Dissemination as Dialogue: Building Trust and Sharing Research Findings Through Community Engagement. *Preventing Chronic Disease*, 13: 150473. Získané 9. novembra 2021 z adresy <https://www.researchgate.net/publication/297893166>

Ross, L. F., Loup, A., Nelson, R. M., Botkin, J. R., Kost, R., Smith, G. R. a Gehlert, S. (2010). The Challenges of Collaboration for Academic and Community Partners in a Research Partnership: Points to Consider. *Journal of Empirical Research on Human Research Ethics*, 5(1), 19–31. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/42253923>. Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

Siefer, S.D. a Connors, K. (eds) (2007). *Faculty Toolkit for Service-Learning in Higher Education, Community-Campus Partnerships for Health/ Learn and Serve America* Dostupné na: [Community-Campus Partnerships for Health](#). Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

Strand, K.J., Cutforth, N., Stoecker, R., Marullo, S., Donohue, P. (2003) *Community-Based Research and Higher Education: Principles and Practices*, Jossey-Bass.

Stoecker, R. a Tryon, E. (2008). The Unheard Voices; Community Organizations and Service Learning. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, ročník 12, číslo 3. https://www.researchgate.net/publication/37708005_The_Unheard_Voices_Community_Organizations_and_Service_Learning. Dátum posledného prístupu: 14. 03. 2025

Tassone, V. a Eppink, H. (2016). The EnRRICH Tool for Educators: (Re-)Designing curricula in higher education from a „Responsible Research and Innovation“ perspective. *EnRRICH*

Project. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/research/participants/documents/downloadPublic?documentIds=080166e5aa8f7b6b&appId=PPGMS> Dátum posledného prístupu: 22. 01. 2025